

OD NÁŘADÍ A OBRÁBĚCÍCH STROJŮ PŘES STÁTNÍ SPRÁVU AŽ PO ZÁVODNÍ MOTOCYKLY

www.mmspektrum.com/090418

Narex Lázně Bělohrad a Havířov, TOS Kuřim, TOS Znojmo, TOS Svitavy, TOS Lipník, Továrny strojírenské techniky TST, TOS Čelákovice, Bageta, TOS Svitavy, Jawa Divišov či Wico Děčín – to vše má svého společného jmenovatele v osobě pana Josefa Vejrosta, který v převážně většině těchto firem rozvíjel a zakládal nové výrobní programy, dosahoval ziskovosti a udržoval zvučné jméno českých výrobků ve světě.

Naše redakce měla tu čest se při příležitosti jeho 70. narozenin s tímto výjimečným člověkem setkat. Na popis dosavadního, téměř padesátiletého a stále plně aktivního profesního života pana Josefa Vejrosta by nestačila ani tisícistránková kniha. Věříme, že alespoň základním zmapováním jeho profesních aktivit vám na následujících dvou stránkách přiblížíme stěžejní milníky.

Z Bělohradu do Havířova

Josef Vejrosta se narodil 16. 2. 1939 v Chotči na Jičínsku. V roce 1957 absolvoval Strojní průmyslovou školu v Hradci Králové, poté studoval ČVUT v Praze, specializaci obráběcí a tvářecí stroje u profesora Piče. Po jejím absolvování odešel v roce 1962 na základě umístěnky do Narexu Lázně Bělohrad, nejprve na úsek montáže. Po necelé roční přestávce kvůli vojenské službě se opět vrátil do Narexu, kde byl zodpovědný za kompletně technický rozvoj. Ing. Vejrosta na své profesní začátky vzpomíná: „V té době se zde dělalo ruční pneumatické nářadí – vrtačky, brusky atd. – a společně s firmou Atlas Copco jsme představovali tehdy evropskou jedničku. Když byl výrobní program kompletní včetně zavedení všech výrobních technologií, byl jsem v roce 1973 „povolán“ do Narexu Havířov. Samozřejmě se mi Bělohrad opustit nechtělo, měl jsem zde vytvořeno rodinné zázemí, svépomocí postavené nové bydlení. V Havířově se jednalo o rozestavěnou fabriku, bez výrobního programu s necelými 40 dělníky a příslušnou stavební četou. Zde jsem získal školu života – pracoval jsem 16 až 18 hodin denně, od rodiny jsem odjížděl v pondělí ve 2 hodiny v noci a vracel se k ní v sobotu nad ránem. Zpočátku jsem byl zodpovědný jako ředitel za dostavbu závodu a následně pak za vývoj a zavádění výrobního programu, skládajícího se z pájených nožů pro obrábění (později pro kompletní spotřebu v celém Německu), elektrického ručního nářadí, kombajnových nožů

Lidé, kteří přišli do pracovního styku s panem Vejrostem, na něj mohou mít rozdílné názory. Na jednu stranu byl pedant, který vyžadoval od svých kolegů nejvyšší nasazení, a na druhou stranu se svých zaměstnanců vždy ve všech případech stával. Například vzpomíná na záležitosti spojené s častými anonými, které na ně dostával a které nikdy oficiální cestou neřešil, ale zlikvidoval je s dotyčnou osobou mezi čtyřma očima.

pro doly a dále pak výrobků z termoplastů – jako např. korpusy vrtaček.“

Jižní Morava

Za čtyři roky pan Vejrosta vytvořil v Havířově výrobní závod čítající na 1 550 zaměstnanců s ročním objemem výroby necelých 200 mil. Kčs (což na dnešní poměr představuje cca 800 mil. Kč). Když se mu podařilo postavit fabriku pevně na nohy a zajistit pro výrobky odbytiště, byl převelen na jižní část Moravy. „Celý život jsem byl vždy dosazován do fabrik, které byly v kritické situaci. To platilo i o TOS Kuřim, kam jsem z nařízení Ministerstva průmyslu a tehdejší vlády 1. ledna 1977 nastoupil na pozici generálního ředitele,“ vzpomíná na tuto životní etapu, a pokračuje: „Jestli jsem si do té doby myslel, že práce v Havířově byla tím nejtěžším, co mě

mohlo doposud v životě potkat, tak jsem se šeredně mýlil.“ V tehdejší době pod TOS Kuřim ještě organizačně patřil TOS Lipník n. B., nedostavěné TOS Znojmo a TOS Jaso-ová na Slovensku. Opět ponechal již zakoupenou rodinu v Havířově a odešel do Kuřimi plně se soustředit na práci. Ta zde byla velmi náročná, představovala porady od 4 hodin ráno. „Říkal jsem chlapům, od pondělí do pátku zapomeňte na své rodiny, a pokud chcete se mnou něco projednat, přijďte v sobotu dopoledne. Je pravda, že měli na tehdejší poměry nadprůměrné platy a pomáhal jsem i jejich dětem při následném uplatnění po absolvování škol. Za svoje profesní selhání jsem považoval, když jsem musel někoho propustit – k čemuž došlo pouze 1x za celou dobu.“ Za osmiletou dobu pod vedením ing. Vejrosta se TOS Kuřim vypracovala na fabriku největší středoevropské velikosti s celkovým počtem 7 100 pracovníků, objemem výroby přes 2 mld. Kčs a se 70% podílem exportu na Západ. Bylo zde provozováno učební zařízení s ročním objemem 720 učňů, ročně odcházelo na 300 lidí do důchodu, které bylo třeba někým nahradit. Hodně se dědilo řemeslo z generaci na generaci. „Postavili jsme tehdy v Kuřimi na 460 bytů, které byly přiděleny jak 160 konstruktérům, tak zbylým 300 dělníkům. Tím se nám podařilo zatraktivnit město Kuřim jako takové i po sociální stránce,“ dodává ing. Vejrosta. Díky dobrým vztahům s tehdejším šéfem katedry obráběcích strojů na VUT v Brně profesorem Borským se mu dařilo do konstrukce získávat kvalitní absolventy, kteří měli nejvyšší zásluhy na tehdejší úrovni kuřimáckých strojů – celkový počet činil 460 techniků. V Kuřimi se vyráběly obráběcí stroje včetně zavádění výroby obráběcích center, automatické výrobní linky (např. pro VW a Ferrari), kuličkové šrouby a matice s přesností 4 tisícin milimetru na 100 mm délky, provozovali zde slévárnu s ročním objemem 15 000 tun odlitků atd. Výrobní linky představovaly finančně zajímavou komoditu tvořící na 30 % obrátu s 90milionovým ziskem. Všechny prodávané výrobky byly vyvinuty, zkonstruovány a vyrobeny jak v Kuřimi, tak i v jeho pobočných závodech (Lipník n. B., Znojmo a Jaso-ová). „Postupem času se dostavěl i znojemský výrobní závod, kde se zpočátku vyráběly variátory a postupně podskupiny a skupiny pro kuřimské stroje a následně pak již celé stroje. Poté jsem výrobu variátorů přesunul do zkolaudovaného závodu ve slovenské Jaso-ové, kde jsem dále rozšířil výrobu o teleskopické kryty pro velké stroje a vodiče strojních kabelů. V Lipníku jsem zavedl výrobu nových soustruhů a frézek, jejich tradice trvá dodnes,“ dodává ing. Vejrosta.

Státní správa

Člověk by mohl nabýt dojem, že tímto úkolem s velkým „U“ již pan Vejrosta splnil maximum, co se od něj na poli výroby očeká-

valo. Takto uvažoval i on a postupně se začal věnovat akademickým povinnostem. V sobotu pravidelně přednášel dálkovým studentům VUT v Brně a postupně se připravoval na akademickou dráhu. Bohužel však bylo opět za něj rozhodnuto a byl v roce 1985 dosazen na post generálního ředitele Továren strojírenské techniky (TST), které tehdy představovaly výrobní závody čítající na 83 000 zaměstnanců. I v této době začal opět o sobotách přednášet na katedře obráběcích strojů, tentokrát v Praze na ČVUT v Horské ulici.

V roce 1977, ve svých 37 letech, byl ing. Vejrosta jmenován na pozici generálního ředitele TOS Kuřim. Do funkce ho slavnostně uvádí tehdejší generální ředitel Továren strojírenské techniky TST docent Žaloudek (vpravo). Během následujících osmi let se TOS Kuřim pod jeho vedením vyprofiloval na největší středoevropský závod s objemem výroby 2 mld. Kčs a čítající i se svými pobočnými závody v Lipniku n. B., Znojmu a slovenské Jasové přes 7 000 zaměstnanců.

„Na základě předchozích vztahů s Ing. Ladislavem Luhovým, CSc., se kterým TST spolupracovaly při tehdejší rozjezd výroby vojenské techniky a těžkých traktorů v Martině, jsem při jeho jmenování ministrem všeobecného strojírenství dostal v roce 1987 od něj nabídku být jeho prvním náměstkem. Tuto nabídku jsem přijal a následně na tomto postu setrval i při působení dalšího ministra pana Gerleho. V době, kdy byl novým ministrem, již sloučených ministerstev, jmenován profesor Juliš, jsem obdržel nabídku jít na federální vládu. Zde jsem od roku 1988 do května 1990 zastával pozici náměstka ministra a ředitele odboru mezinárodních vztahů Východ – Západ.“

Z přelomu let 1988/89 je zajímavá skutečnost ohledně příprav odprodeje mlado-boleslavské Škodovky, konkrétně VW, nebo Citroënu, Renaultu či japonského Isuzu. Pan Vejrosta tehdy vedl tým odborníků, kteří jednali se všemi partnery. Problém nastal při otázce výroby motorů u Citroënu, který své vozy osazoval pouze cenově vyššími hliníkovými motory. Byla započata jednání s japonským Isuzu, který používal litinové bloky o tloušťce stěny 3 mm. Po listopadových

událostech se již další jednání ani s Francouzi a ani s Japonci nekonala...

Zpět do výroby

V červnu 1990 ing. Vejrosta opět odchází do výrobní sféry a do roku 1993 vede TOS Čelákovice s 1 200 zaměstnanci, kde se vyráběly ozubárenské stroje, brusky na ozubení, dlouhé těžké soustruhy, a dále zde byl provoz slévárny a modelárna. Pod TOS Čelákovice organizačně spadl TOS Žebrák (výroba frézek) a TOS AŠ (vynašeče třísek). Poté se ing. Vejrosta částečně profesně odklonil

bídku na post technického ředitele TOS Svitavy. „O rok dříve totiž tato firma koupila TOS Svitavy a majitelé chtěli využít svých dřívějších znalostí této fabriky. Výrobní program i v současnosti tvoří soustružnická sklíčidla do průměru 500 mm a dále z dřevoobráběcích strojů. Po dobu mé přítomnosti ze zde vyvinulo mnoho nových produktů.“

Vůně spáleného benzínu

Po čtyřech letech, v roce 2001, dostal nabídku na post generálního ředitele firmy Jawa Divišov. „Opět jsem se snažil v oblasti vývoje a výroby reflektovat na potřeby trhu ve spolupráci s katedrou motorů ČVUT profesora Macka. Společně jsme rozjeli vývoj a následně výrobu motorů 450 a 700 cm³ pro rychlostní supermono a supermoto a následně pro motokros a sidecarcross. Bohužel po určité době se mé názory na další vývoj firmy začaly rozcházet s názory majitelů.“

V roce 2005 pak od firmy B.G.M. holding opět dostal nabídku, tentokrát do Děčína na kompletní reorganizaci jeho tří zdejších výrobních závodů – výrobu ručních svídel Daymonn, výrobu zdrhovadel a zakázkovou strojírenskou výrobu. Přes rok a půl pak denně dojížděl z Prahy do Děčína a zpět. „I přes fakt, že rád jezdím, mám naježděno na 3,5 mil. km a doposud jsem „odjel“ 27 služebních a 5 svých automobilů, byl pro mne tento způsob práce velmi náročný.“

V roce 2007 nastaly neshody mezi majitelem ochranné známky Jawa (společnost Jawa Union) a majiteli firmy Jawa Divišov a hrozilo nebezpečí, že výroba sportovních motorů pod značkou Jawa zanikne. Tehdejší týmový jezdec sidecarcrossu Miloš Černý, který bohužel při posledním tréninku utrpěl úraz a skončil na vozíku, se rozhodl, že z Divišova odkoupí pro svoji firmu Auto Moto Sport licenci na výrobu motorů pro závodní sidecarcross a čtyřkolky. „K tomu také došlo a já byl přizván coby technický poradce pro vývoj a výrobu závodních motorů. Podařilo se mi pro pana Černého smluvně zajistit, že bude používat u všech motorů a celých závodních motocyklů značku Jawa. V současné době jsme podali žádost do programu TIP MPO na podporu vývoje, výroby a následného testování nových závodních motorů objemu 450 a 700 cm³. Věřím, že žádané dotace získáme a opět se podaří vrátit lesk značce Jawa na závodních tratích.“

Tím končí kaleidoskop vzpomínek pana Vejrosta na jeho dosavadní profesní život. Nekončí však ten aktuální, který je plný elánu pro „dobývání“ dosud nepoznaného. Závěrem snad již zbývá dodat, že jeho dvě dcery absolvovaly vysoké školy humanitního směru a věnují se vystudovaným oborům. Panu Josefu Vejrostopovi přejí jménem těch, kteří neměli během února možnost pogratulovat mu k jeho životnímu jubileu, všechno nejlepší a do dalších aktivních let pak mnoho pohody a zdraví.

ROMAN DVOŘÁK

od strojírenské výroby a zaměřil se na pokračování, když od francouzského výrobce pekáren dostal nabídku postavit „na zelené louce“ v Jilemnici fabriku, včetně vybudování referentských pracovišť po ČR. „Bohužel po zahájení výroby francouzská firma zkrachovala a my jsme pokračovali ve své společnosti Bageta. Avšak po krátké době nastala velká konkurence v této komoditě a já byl nucen firmu zavřít.“ Poté nastoupil do Španělsko-československého institutu na pozici technického náměstka pro export do Španělska. V té době ho navštívil bývalý český občan pan Blaschke (původně Blažka), který odešel z Íránu do Švýcarska a dále do Německa. Chtěl zde v Kuřimi postavit výrobní závod na těžké obráběcí stroje frézovacího typu. „Velmi výhodně jsem mu sehnal pozemek přímo naproti TOS Kuřim a začali jsme s konstruktéry kreslit stroje. V době, kdy se měla začít tato fabrika stavět, mě pan Blaschke navštívil s tím, že bohužel nedostal od mezinárodní banky úvěr na stavbu fabriky. V ten okamžik jsem s ním ukončil spolupráci,“ dodává bez dalšího komentáře k této záležitosti pan Vejrosta. Následně v roce 1997 obdržel od firmy B.G.M. holding na